

УДК 338. 266.2

DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.261119.41.586

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ І ТИПОВІ ПОМИЛКИ У ДОГОВОРАХ ПІДРЯДУ

КОВТУН-ГОРБАЧОВА Т. А.^{1*}, к. т. н., доц.,

ГАЛИЧ Є. Г.², ст. виклад.

^{1*} Кафедра металевих та дерев'яних конструкцій, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 46-93-62, e-mail: str@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID : 0000-0002-0948-1299

² Кафедра обліку, економіки і управління персоналом підприємства, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 756-34-77, ORCID ID : 0000-0002-8703-9850

Анотація. Постановка проблеми. Розглядається необхідність проведення перевірки договорів підряду в будівництві, фінансування яких планується здійснювати повністю або частково за рахунок різних видів бюджету або за рахунок інвесторів. Обґрунтовується необхідність детальної перевірки усіх розділів договору підряду. Висувається декілька положень, які мають першорядне значення для проведення перевірки й аналізу договору підряду виконавцем робіт. Особливу увагу приділено проблемі розроблення договорів підряду юристами без участі спеціалістів-будівельників і пов'язаних із цим помилок та прорахунків. Розглядається проблема скорочення обсягу договору і проведено порівняння із проформами FIDIC. Порушено питання, пов'язані з розробленням договорів підряду замовниками і заборонаю на корегування цих договорів підрядниками. У цьому випадку відбувається тиск на підрядника, головна мета якого – підписання явно не вигідного для підрядника договору підряду; договору, який не враховує значну частину інтересів підрядника. Ця проблема притаманна практично усім договорам на «Прозоро». Проаналізовано низку типових помилок, які трапляються у договорах підряду. Розроблено таблиці по розділах та виконавцях технічної і юридичної частин договорів підряду з прив'язкою статей до типового договору підряду. Звертається увага на актуальність договору і його переваги над нормативною базою у будівництві. Розглядаються особливості перевірки договорів підряду. Наголошується на необхідності відображати у договорах питання, пов'язані з виконанням додаткових робіт, що необхідно враховувати під час оформлення та корегування остаточного варіанта договору. Розглядаються питання повторного використання матеріалів, які з'являються після демонтажу існуючих конструкцій, що дозволяє знизити вартість робіт, але включення їх у договір на «Прозоро» трапляється вкрай рідко. Надано рекомендації щодо складання та перевірки договорів підряду та вказано шляхи запобігання помилок.

Ключові слова : договір підряду; замовник; підрядник; перевірка договорів; типові помилки

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ТИПОВЫЕ ОШИБКИ В ДОГОВОРАХ ПОДРЯДА

КОВТУН-ГОРБАЧЕВА Т. А.^{1*}, к. т. н., доц.,

ГАЛИЧ Е. Г.², ст. препод.

^{1*} Кафедра металлических и деревянных конструкций, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (0562) 46-93-62, e-mail: str@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID : 0000-0002-0948-1299

² Кафедра учета, экономики и управления персоналом, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепро, Украина, тел. +38 (0562) 756-34-77, ORCID ID : 0000-0002-8703-9850

Анотація. Постановка проблеми. Рассматривается необходимость проведения проверки договоров подряда в строительстве, финансирование которых планируется осуществлять полностью или частично за счет различных видов бюджета или за счет инвесторов. Обосновывается необходимость детальной проверки всех разделов договора подряда. Вдвигается несколько положений, имеющих первостепенное значение для проведения проверки и анализа договора подряда исполнителем работ. Особое внимание уделено проблеме разработки договоров подряда юристами без участия специалистов-строителей и связанных с этим ошибок и просчетов. Рассмотрена проблема сокращения объема договора и приведено сравнение с проформами FIDIC. Затронута проблема разработки договоров подряда заказчиками и запрета корректировки этих договоров подрядчиками. В этом случае осуществляется давление на подрядчика с целью подписания заведомо

невыгодного договора подряда, который не учитывает большую часть интересов подрядчика. Данная проблема присуща практически всем договорам, которые заключаются через «Прозоро». Проанализирован ряд типовых ошибок в договорах подряда. Разработаны таблицы по разделам и исполнителям технической и юридической части договоров подряда с привязкой статей к типовому договору подряда. В статье уделяется внимание актуальности договора и его превалярованию над нормативной базой в строительстве. Рассмотрены особенности проверки договоров подряда. Уделено внимание отражению в договорах вопросов по дополнительным работам, их оформлению и корректировке. Рассматриваются вопросы повторного использования материалов, получаемых от разборки (демонтажа) и включения их в договор подряда, поскольку в договорах на «Прозоро» данные статьи включаются очень редко. Даны рекомендации по составлению и проверке договоров подряда и пути предотвращения наиболее часто встречающихся ошибок.

Ключевые слова : договор подряда; заказчик; подрядчик; проверка договоров; типичные ошибки

THE MAIN PROBLEMS AND TYPICAL MISTAKES IN TENDER CONTRACT

KOVTUN-HORBACHOVA T.A.^{1*}, *Cand. Sc. (Tech.) Ass. Prof.*,
HALYCH Ye.H.², *Assist. Prof.*

^{1*} Department of Metal and Wooden Structures, State Higher Educational Institution “Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture”, 24-a, Chernyshevskoho St., 49600, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (0562) 46-93-62, e-mail: str@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0002-0948-1299

² Department of Accounting, Economics and Personnel Management of the Enterprise, State Higher Educational Institution “Prydniprovsk State Academy of Construction and Architecture», 24-a, Chernyshevskoho St., 49600, Dnipro, Ukraine, tel. +38 (0562) 756-34-77, ORCID ID: 0000-0002-8703-9850

Abstract. Problem statement. Problems and the necessity of tender contracts checking-up in construction with full or partial budget financing or financing at the expense of the investor were considered in the article. Detailed checking-up of all sections of the tender contract is justified. Some positions of the prime importance when checking-up and analyzing a tender contract by a contractor are proposed. Special attention is paid to the problems of tender contacts development by lawyers without participation of constructors and mistakes connected with this. The problem of scope of the contract reducing is considered and comparison with FIDIC proformas is made. Issues on tender contracts development by the customer and ban correcting these contracts by contractors are worked out. In this case there is pressure on the contractor with the purpose of signing unprofitable for the contractor tender contract that doesn't consider significant part of the contractor's interests. This problem was inherent to almost all contracts at “Prozoro”. Typical mistakes in tender contracts have been analyzed. Tables with sections and performers of technical and juridical parts of tender contracts connecting articles with the typical tender contract were worked out. In the article the attention is paid to the actuality of the contract and its advantages comparing to the regulatory base in construction. Peculiarities of tender contracts checking have been examined. The attention was paid to the necessity of highlighting issues connected with additional work execution which is necessary to consider when drawing up and correcting the final contract. The questions of reusing materials after dismantling of construction structures enabling to decrease cost of work is considered. However, their including to contracts on “Prozoro” happens rarely. Recommendations concerning making and checking tender contracts as well as the ways of avoiding the most common mistakes were given. **Purpose.** Modern practice of studying problems of checking and analyzing tender contracts in construction. **Methods.** Problems and typical mistakes in tender contracts in construction have been analyzed. **Results.** Recommendations considering checking and working out tender contracts are given.

Keywords: tender contract; customer; contractor; checking of contracts; typical mistakes

Договір будівельного підяду – це основний документ, який регулює взаємовідносини між учасниками будівельного процесу.

Укладання договору підяду на виконання будівельних робіт здійснюється шляхом узгодження сторонами або їх повноважними представниками усіх його умов і підписання остаточної редакції договору.

Умови укладання договорів підяду в капітальному будівництві визначаються загальними умовами підписання та виконання договорів підяду у капітальному будівництві, затвердженими Постановою КМУ № 668 [1]. Необхідно звернути увагу на те, що під час укладання договору підяду на виконання будівельних робіт необхідно обов'язково керуватися положеннями цивільного і Господарського кодексів України. У статті розглянуто

проблеми і типові помилки під час розроблення і регулювання договорів підряду.

Перше питання, яке виникає перед будівництвом, – хто (замовник або підрядник) повинен підготувати проект договору підряду на виконання будівельно-монтажних робіт.

Відповідно до п. 6 Постанови [1] договір підряду може бути укладений за результатами проведених торгів (тендера) або за результатами переговорів сторін. Рішення, який спосіб буде використовуватися під час укладання договору підряду, приймає замовник.

Останнім часом у процесі проведення тендерів замовник додає до тендерної документації, яку він пропонує підряднику, розроблений ним проект договору і при цьому забороняє підряднику його коректувати і виправляти. Зауваження та зміни пунктів договору, з якими підрядник не згоден, замовник повністю ігнорує. Ця практика використовується не тільки у проведенні тендерів за рахунок державних коштів, а й під час будівництва, яке виконується за рахунок не бюджетного фінансування. Аргументація замовника у цьому випадку: «у нас така форма договору». Такий договір, як правило, захищає інтереси замовника і часто ігнорує інтереси підрядника. Підтвердження проблеми можна знайти на офіційних майданчиках «Прозоро». Для цього достатньо відкрити тендерну пропозицію замовника та підрядника-переможця і детально вивчити договір підряду [7].

На друге місце виходить проблема, пов'язана з різким скороченням обсягу (текстової частини) договорів.

Складаючи договір на виконання робіт із будівництва об'єктів, доцільно користуватися «Примерным договором

підряда в капитальном строительстве», затвердженим наказом від 27.10.2005 № 3, який рекомендовано Мінбудом України. У цьому документі наведено декілька варіантів окремих умов, що дає можливість сторонам договору вибрати найбільш придатний для них варіант [3].

Примірний договір складається з 96 статей на 19 сторінках. При цьому слід урахувати, що не всі статті заповнені і перероблені остаточно. Наприклад, розділ договору «Проведення розрахунків на виконанні роботи» у примірному договорі (статті 58–65) займає 1,5 сторінки.

У разі детального розроблення цього розділу, який є одним з основних у договорі, він може скласти 6–8 сторінок. На «Прозоро» цей розділ займає 1–2 сторінки. Крім того, опрацювання самих статей договору цього розділу дуже слабке.

Необхідно звернути увагу, що обсяг договорів, проведених на «Прозоро», взагалі, займає 8–12 сторінок. При цьому більша частина статей захищає, в основному, інтереси замовника, та ще й дуже слабо опрацьована як з технічної, так і з юридичної позицій. Для порівняння – міжнародні проформи FIDIC мають обсяг понад 100 сторінок. І це ще не остаточно заповнені типові зразки. На фінальному етапі, після узгодження всіх умов договору його обсяг значно збільшується.

Ще одна **проблема**, яка виникає у процесі розроблення договору підряду – це зміна виконавців, які формують саме договір підряду. Раніше цю роботу виконували кошторисно-договірні відділи, а зараз функції розробників повністю взяли на себе юристи.

Договір підряду складається із двох частин: технічної та юридичної.

Технічна частина включає такі розділи (табл. 1):

Таблиця 1

Технічна частина / *Technichna chastina*

№ п/п	Назва розділу	Основні виконавці (відділи)*	№ статей Примірною договору
1	2	3	4
1	Предмет Договору	Кошторисний відділ	1–3
2	Строки виконання робіт (будівництва об'єкта)	Виробничо-технічний відділ (ВТВ)	4–8

<i>Закінчення таблиці 1</i>			
1	2	3	4
3	Договірна ціна	Кошторисний відділ	10–16
4	Ризики знищення або пошкодження об'єкту будівництва та їх страхування	Страхова компанія – окремий договір	21–24
5	Забезпечення робіт (будівництва об'єкта) проектною документацією	ВТВ, Головний інженер	25–28
6	Забезпечення робіт матеріалами, обладнанням та послугами	Головний інженер, відділ постачання, виконроб	29–33
7	Порядок залучення до виконання робіт субпідрядників	Директор Головний інженер	34–37
8	Залучення до виконання робіт робочої сили	Головний інженер ВТВ	38–41
9	Організація виконання робіт	ВТВ Головний інженер Виконроб	42–50
10	Порядок здійснення замовником контролю за якістю робіт та якістю матеріальних ресурсів	ВТВ Головний інженер Виконроб	51–53
11	Фінансування робіт (будівництва об'єкта)	Директор Головний інженер Кошторисний відділ	54–57
12	Проведення розрахунків за виконані роботи	Кошторисний відділ	58–65
13	Прийняття-передача виконаних робіт (об'єкта будівництва)	Директор Головний інженер Виконроб	66–68
14	Уповноважений представник замовника	Директор Головний інженер	90
15	Договірна документація	Кошторисний відділ	91–92
16	Інші умови договору		93–96

**Якщо розроблення договору займається замовник, відповідальність несуть відповідні підрозділи та відповідальні виконавці – відповідні структури УКБа (ВКБа).*

У тих випадках, коли до формування змісту договору залучається юрист, він може проаналізувати тільки юридичну частину договору. Він не вдається у подробиці проектно-кошторисної частини договору підряду, тому що не володіє необхідними спеціальними знаннями у цій сфері. Це стає причиною того, технічна частина договору визначається «взагалі».

У зв'язку з тим, що питання технології, організації й особливо системи ціноутворення в будівництві найскладніші розробленням договору підряду повинна займатися команда фахівців, яка має як технічні, так і юридичні знання в галузі будівництва.

Юридична частина договору підряду включає такі розділи (табл. 2):

Таблиця 2

Юридична частина / Legal Partin

№п/п	Назва розділу	Основні виконавці (відділи)*	№ статей Примірного договору
1	Забезпечення виконання обов'язків Сторін договору	Юридичний відділ	17–20
2	Гарантовані строки якості виконаних робіт (експлуатації об'єкта будівництва) і порядок усунення виявлених недоліків (дефектів)	Юридичний відділ Головний інженер ВТВ	69–73
3	Відповідність сторін за порушення зобов'язань по Договору і порядок урегулювання спорів	Юридичний відділ	74–77
4	Внесення змін у Договір та його розірвання	Директор, Юридичний відділ	78–87
5	Строк дії Договору	Юридичний відділ	88–89

У юридичну частину договору також додають положення нормативних актів, які не включені в договір, але які обов'язкові для врегулювання правовідносин сторін.

З наведених таблиць видно, що більша частина договору складається з технічних питань, а юридична частина – це 25–30 %. Виходячи з цього, як що процесом формування договорів підряду будуть займатися тільки юристи або вони будуть очолювати цей процес, це може спричинити негативні наслідки, тому що більша частина технічних питань залишиться неопрацьованою або буде відображена у договорі неграмотно.

Первинно договір підряду повинні розробляти спеціалісти з будівельної галузі і тільки після цього його повинні перевірити і допрацювати юристи.

До типових помилок договору підряду можна віднести:

1. Слабке опрацювання питань, пов'язаних із виконанням додаткових робіт. У більшості випадків поява додаткових робіт зумовлена помилками у проектно-кошторисній документації, а це питання у договорах детально не проробляється. У цьому випадку підрядник, виконуючи додаткові роботи за усною домовленістю, сильно ризикує. Необхідно процедуру оформлення додаткових робіт, їх перелік та питання корекції проекту чітко прописувати у договорі підряду [6].

2. У процесі підготовки договору підряду слід уважно вивчати нормативну базу, оскільки в ній містяться суперечності. Їх необхідно обов'язково усувати і коректувати в договорі підряду. Так, відповідно до п. 6.3.2.2 [1] «уточнення твердих договірних цін можливе лише у випадках, якщо:

а) замовник змінює в процесі будівництва проектні рішення, що викликає зміни обсягів робіт та вартісних показників;

б) виникають обставини непереборної сили – надзвичайні обставини та події, які не можуть бути передбачені сторонами під час укладання договору;

в) змінюється законодавство з питань оподаткування та з інших питань,

обов'язкове застосування положень якого викликає зміни вартості робіт.

Однак п. 24 [2] розширює можливість уточнення твердої договірної ціни.

Сторони у договорі підряду можуть передбачати порядок уточнення твердої договірної ціни у разі:

– виникнення обставин непереборної сили;

– внесення змін до проектної документації;

– потреби в усуненні недоліків робіт, що виникли внаслідок невідповідності встановленим вимогам проектної документації, забезпечення якої покладено на замовника;

– уповільнення темпів або зупинення виконання робіт за рішенням замовника або з його вини, якщо це викликало додаткові витрати підрядника;

– зміни законодавства з питань оподаткування, якщо це впливає на вартість робіт;

– істотного зростання (у розмірі, визначеному сторонами) після укладення договору підряду цін на ресурси, які забезпечує підрядник, а також послуг, що надаються йому третіми особами;

– в інших випадках, передбачених договором підряду.

3. Питання повторного використання матеріалів, які з'являються після розбирання (демонтажу), у разі використання їх на будівництві об'єкта, теж повинні бути детально відображені у договорі. У вирішенні питання щодо можливості подальшого використання матеріалів, виробів або існуючих конструкцій (за первинним або за іншим призначенням), отриманих після розбирання будівель і споруд, необхідно оформлювати тристороннім актом (замовник, проектувальник підрядник), у якому методом експертної оцінки визначається номенклатура зазначених матеріальних ресурсів, їх кількість, технічні або якісні характеристики та обґрунтовані ціни [4].

4. У розділі «Проведення розрахунків за виконані роботи» обов'язково необхідно прописати умови виконання робіт і всі коефіцієнти, що мають відношення до цього

питання у процесі виконання договору. У договорах підряду на «Прозоро» ці статті практично відсутні.

5. Недостатньо проробляються питання, пов'язані з оплатою за незавершені конструктивні елементи. Розрахунки вартості робіт за незавершені конструктивні елементи або їх частини виконуються відповідно до рекомендацій, які наведено у листі Держбуду України від 24.05.2002 № 7/7-473[5]. У договорах на «Прозоро» ці питання практично не розробляються.

6. Особливу увагу слід приділити розділу «Уповноважені представники сторін». У примірнику про складання договору підряду у капітальному будівництві цей розділ, представлений як «Уповноважений представник Замовника (якщо він залучається)», опрацьований дуже слабо. Але, окрім замовника, на будівельному майданчику присутні і представники підрядника. Необхідно детально проробляти функціональні обов'язки уповноважених представників сторін, обсяг їх повноважень та інше.

Аналізуючи висновки наведені помилки, можна зробити висновок: – усі взаємовідносини сторін у процесі будівництва необхідно фіксувати письмово у договорі підряду.

Перш ніж починати укладання договору підряду, необхідно вивчити:

- Господарський кодекс України (розділ 33 «Капітальне будівництво»);
- Цивільний кодекс України (розділ 61 «Підряд»);
- «Загальні умови укладання та виконання договорів підряду у капітальному виробництві»;
- «рекомендації щодо укладання додатків до договору підряду у капітальному будівництві».

Договір повинен бути максимально повним і відображати всі домовленості сторін у найменших подробицях. Справа у тому, що в суді перевага віддається договору підряду, незважаючи на те, що під час оформлення договору підряду будуть відхилення від нормативної бази (ДБН, ДСТУ та ін.). Всі питання, які виникають після підписання договору у процесі будівництва, необхідно оформлювати відповідними документами – це додаткові угоди, повідомлення, гарантійні листи та ін. (ніяких усних домовленостей !!!).

Усю вихідну кореспонденцію слід відправляти рекомендованим листом з описом вкладених документів на юридичну адресу замовника (за наявності у договорі поштової адреси і за наданою замовником адресою) або уповноваженому замовника під підпис. У тих випадках, коли виконавець не має достатньо часу офіційно повідомити замовника у наведений вище спосіб, це необхідно зробити телеграмою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ Б Д.1.1-1:2013. Правила визначення вартості будівництва (з доповненнями та змінами). Державні будівельні норми України. – 2013. – [Електронний ресурс] Режим доступу: https://dbn.co.ua/load/normativy/dstu/dstu_b_d_1_1_1_2013/5-1-0-1113
2. Про затвердження Загальних умов укладання та виконання договорів підряду в капітальному будівництві: Закон України від 01.08.2005 № 668 [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-п>
3. Примірний договір підряду в капітальному будівництві, затверджений Мінбудом України від 27.10.2005 № 3. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=24714
4. Лист від 11.07.2010 № 2/12-21/10359 Міністерство регіонального розвитку та будівництва України – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359661-10>
5. «Про порядок включення до щомісячних типових форм «Акт приймання виконаних підрядних робіт» (КБ – 2в) вартості виконаних робіт з незавершених конструктивних елементів та видів будівельних робіт або їх частин» / Лист Держбуду України від 24.05.02 № 7/7-473. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=5513
6. Малиновский Д. Шесть распространенных ошибок подрядчика при оформлении договоров подряда: монография / Д. Малиновский // Юридический центр Дениса Малиновского. Курск – 2017. – Режим доступа: <http://malinovskiy.ru/voprosorvet/6-rasprostranennykh-oshibok-podryadchika/>
7. Гаврилов А. В. Проблемы і ризику при реалізації договорів будівельного підряду в Україні: державно-управлінський аспект / А. В. Гаврилов // Інвестиції : практика та досвід. – 2018. – Вип. 213. – С. 87–95. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2018/19.pdf

REFERENCES

1. DSTU B D.1.1-1:2013. *Pravyła vyznachennya vartosti budivnytstva" (z dopovnennyamy ta zminamy)* [DSTU B D.1.1-1: 2013. Rules for determining the cost of construction (with amendments and supplements)]. State Building Codes of Ukraine, 2013. [Electronic resource]. (in Ukrainian).
2. *Pro zatverdzhennya Zahalnykh umov ukladennya ta vykonannya dohovoriv pidryadu v kapitalnomu budivnytstvi: Zakon Ukrayiny vid 01.08.2005 № 668.* [On Approval of General Terms and Conditions for Concluding Contracts in Capital Construction: Law of Ukraine of 01.08.2005 No. 668]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2012. [Electronic resource]. (in Ukrainian).
3. *Prymirnyy dohovor pidryadu v kapitalnomu budivnytstvi, zatverdzhenny Minbudu Ukrayiny vid 27.10.2005 № 3.* [Model contract for capital construction, approved by Ministry of Construction of Ukraine dated 27.10.2005 No. 3]. (in Ukrainian).
4. *Lyst vid 11.07.2010 № 2/12-21/10359 Ministerstvo rehionalnoho rozvytku ta budivnytstva Ukrayiny* [Letter dated 11.07.2010 No. 2/12-21/10359 Ministry of Regional Development and Construction of Ukraine]. (in Ukrainian).
5. «*Pro poryadok vklyuchennya do shchomisyachnykh typovykh form "Akt pryymannya vykonanykh pidryadnykh robit" (KB-2v) vartosti vykonanykh robit z nezavershenykh konstruktyvnykh elementiv ta vydiv budivelnykh robit abo yikh chastyn*» *Lyst Derzhbudu Ukrayiny vid 24.05.02 № 7/7-473.* [On the Procedure for Including to the Monthly Typical Forms "Certificate of Acceptance of Completed Contract Works (KB-2c) of the cost of completed works on incomplete structural elements and types of construction works or their parts"]. (in Ukrainian).
6. Malinovskiy D. *Shest` rasprostranennykh oshibok podryadchika pri oformlenii dogovorov podryada* [Six common mistakes of the contractor in the execution of contracts]. *Yuridicheskiy tsentr Denisa Malynovskoho.* [Legal Center of Denis Malinovskiy]. Kursk, 2017. (in Russian).
7. Havrylov A.V. *Problemy i ryzyky pry realizatsiyi dohovoriv budivelnoho pidryadu v Ukrayini: derzhavno-upravlinskyy aspekt* [Problems and Risks in Implementing Construction Contracts in Ukraine: State-Managerial Aspect]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience]. 2018, iss. 213, pp. 87–95. (in Ukrainian).

Надійшла до редакції 07.11.2019